УДК 636.082

НАПРЯМКИ ПОДАЛЬШОГО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ ЯКОСТЕЙ ЧЕРВОНОЇ БІЛОПОЯСОЇ ПОРОДИ М'ЯСНИХ СВИНЕЙ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Р. Л. СУСОЛ, І. Є. ТКАЧЕНКО
Одеський державний аграрний університет

Чисельність популяції племінних свиней ЧБПП в умовах Одеської області має тенденцію до скорочення. Відтворювальні якості свиноматок даної породи є типовими як для батьківського генотипу свиней. Багатоплідність свиноматок у середньому не перевищує 10 голів. Виявлено високий генетичний потенціал популяції свиней ЧБПП за показником віку досягнення живої маси 100 кг (172,88–179,56 дні) та середньодобовим приростом (0,781–0,844 кг).

Ключові слова: *популяція, червона білопояса порода м'ясних свиней, відгодівельні якості, м'ясні якості.*

Вступ. Україні як незалежній державі варто припинити регулярно завозити племінне поголів'я зарубіжного походження та подальшу залежність країни від потреби у іноземному селекційному матеріалі. Звідси актуальним вбачається поліпшення продуктивності племінного поголів'я різних порід свиней вітчизняного походження. Важливими питаннями залишаються роботи, спрямовані на подальше вдосконалення селекційними та технологічними методами м'ясних якостей свиней вітчизняної селекції таких порід як велика біла, українська м'ясна та червона білопояса [1–3, 5–7].

Чисельність популяції червоної білопоясої породи м'ясних свиней (ЧБПП) в умовах Одеської області у 2000–2005 роках досягала, а в окремі роки і перевищувала, 120 та 20 голів відповідно основних свиноматок та кнурів. За цих умов в області функціонував один племінний завод (радгосп «Гвардійський» Комінтернівського району) та два дочірніх племінних репродуктори по розведенню свиней цієї породи (ТОВ «Авангард-Д» Овідіопольського району, СВК «Дружба народів» Котовського району). Кількість вирощеного ремонтного та племінного молодняку у всіх трьох господарствах перевищувала 1000 голів за рік.

Тривалий час радгосп «Гвардійський» був провідним господарством по розведенню свиней ЧБПП. Племінні кнури цієї породи як батьківська форма користувалися попитом та відносно широко використовувалися на свиноматках різного походження в умовах товарного свинарства області (СВК «Дружба» Саратського району, АТЗТ «Ізмаїл Наваско» та інших).

Станом на 01.01.2016 р. в умовах Одеської області розведенням свиней цієї породи займалися лише 2 господарства – ТОВ «Авангард-Д» Овідіопольського району (стадо даного господарства мало статус племінного репродуктору) та СФГ «Барвінок» Білгород-Дністровського району (стадо даного господарства без статусу племінного підприємства). Кількість основних свиноматок у обох господарствах становила по 40 голів.

Станом на 01.07.2016 р. ТОВ «Авангард-Д» припинило займатися свинарством як племінного так і товарного призначення, а звідси і втрата Одеською областю чергового племінного репродуктору по розведенню свиней даної вітчизняної породи, яку варто вважати національним надбанням.

Зменшення загальної чисельності тварин цієї породи обумовлене певними її продуктивними характеристиками, зокрема свині ЧБПП поступаються іншим батьківським породам зарубіжного походження за деякими м'ясними якостями (товщиною шпику на рівні 6–7 грудних хребців і вмістом м'яса у туші), що у свою чергу робить тварин цієї породи не достатньо конкурентоздатними порівняно з іншими батьківськими формами зарубіжного походження. З іншого боку свині цієї породи є достатньо скоростиглими (вік досягнення молодняком живої маси 100 кг за 170–180 днів і менше) за створення їм відповідних умов годівлі. У цілому тварини є менш вибагливими до умов годівлі й утримання порівняно з аналогами зарубіжного походження.

Отже, підвищення конкурентоздатності вітчизняної червоної білопоясої породи свиней і збереження її як національного селекційного надбання за рахунок покращення насамперед м'ясних ознак молодняку різними селекційними методами типу «оновлення крові» вихідних порід (переважно дюрок, п'єтрен, у окремих випадках ландрас), застосування прогресивних методів відбору за умови збереженості високих адаптаційних здібностей тварини цієї породи до вітчизняних технологічних умов, слід вважати актуальною задачею сучасних вітчизняних селекціонерів вчених та практиків.

Мета досліджень – визначити напрями подальшого удосконалення продуктивних якостей червоної білопоясої породи м'ясних свиней в умовах півдня України на сучасному етапі її розвитку.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження згідно загальноприйнятих у свинарстві методик [8] проводили в умовах племінного заводу по розведенню свиней червоної білопоясої породи м'ясних свиней (ЧБПП) Одеської області – радгоспі «Гвардійський» Комінтернівського району (2005–2009 рр.), де було вивчено відтворювальні якості на 250 головах свиноматок-першоопоросок та в умовах СФГ «Барвінок» Білгород-Дністровського району (2015–2016 рр.), стадо якого на шляху до одержання статусу племінного репродуктору по розведенню свиней цієї породи, де було оцінено методом контрольного вирощування 144 голови чистопородного молодняку свиней ЧБПП, які належать до 9 генеалогічних родин.

Індекси відгодівельних та м'ясних якостей за М. Д. Березовським [9]:

$$I_в = 100 + (242 \times k) - (4{,}13 \times L),$$

де, $I_в$ – індекс оцінки за середньодобовим приростом та товщиною шпику;

k – середньодобовий приріст, кг;

L – товщина шпику на рівні 6–7 грудних хребців, мм.

Одержані результати досліджень оброблені за допомогою статистичних методів. Розрахунки проводили за допомогою ПК у програмі *MS Excel* 2010 за методикою Н. А. Плохинского [4].

Результати досліджень. Відтворювальні якості свиноматок ЧБПП різних генеалогічних ліній в умовах радгоспу «Гвардійський» Комінтернівського району

Одеської області наведені у таблиці 1. Показники наведені у даній таблиці свідчать про рівень відтворювальних ознак ЧБПП як такий, що характерний для даного батьківського генотипу, а саме багатоплідність в межах 8,86–9,83 голів, при відлученні у 35-денному віці: кількість молодняку – 7,81–8,45 голів при збереженості в межах 82,50–91,62 %, середня маса 1 голови – 8,40–8,80 кг, що дає змогу мати показник живої маси при відлученні – 67,32–73,92 кг.

При оцінці рівня відтворювальних ознак ЧБПП у розрізі 9 генеалогічних ліній виділяються свиноматки, що за походженням належать до генеалогічних ліній Драба, Дантиста, Демона, Динаміта, Дифірамба.

1. Відтворювальні якості свиноматок ЧБПП різних генеалогічних ліній

Порода	Показники					
	багатоплід-ність , гол	велико-плідність, кг	при відлученні у 35 днів			
			кількість поросят, гол	жива маса гнізда, кг	середня маса 1 гол, кг	збереженість, %
Девіза	8,90 ± 0,259	1,38 ±0,036	8,03 ±0,176	69,70± 2,336	8,68 ± 0,233	90,63 ± 2,131
Дивізіона	8,86 ± 0,267	1,33 ±0,023	7,95 ±0,182	68,29± 2,822	8,59 ± 0,195	90,65 ± 1,508
Дебюта	8,94 ± 0,189	1,32 ±0,022	8,13 ±0,136	69,9 ± 2,903	8,60 ± 0,204	91,62 ± 1,259
Драба	9,27 ± 0,349	1,32 ±0,039	8,45 ±0,269	72,08± 2,333	8,53 ± 0,304	90,72 ± 2,396
Дантиста	9,35 ± 0,269	1,3 ± 0,030	7,81 ±0,189	67,32± 2,443	8,62 ± 0,269	85,08 ± 2,162
Демона	9,61 ± 0,301	1,37± 0,038	8,32 ±0,218	70,14± 2,605	8,43 ± 0,294	87,71 ± 2,610
Дозора	9,00 ± 0,408	1,32± 0,038	8,25 ±0,266	69,30± 2,542	8,40 ± 0,325	93,50 ± 2,491
Динаміта	9,83 ± 0,489	1,34± 0,087	7,92 ±0,287	68,35± 2,502	8,63 ± 0,287	82,50 ± 4,287
Дифірамба	9,40 ± 0,509	1,42± 0,088	8,40 ±0,509	73,92± 4,814	8,80 ± 0,316	90,20 ± 4,964

Ремонтний молодняк стада свиней ЧБПП в умовах СФГ «Барвінок» представлений наступними генеалогічними лініями Девіза, Дивізіона, Дебюта, Драба, Дантиста, Демона, Дозора, Динаміта, Дифірамба.

Вік досягнення молодняком ЧБПП живої маси 100 кг наведено у таблиці 2.

Вік досягнення молодняком ЧБПП живої маси 100 кг, днів (n = 16)

Генеалогіч на лінія	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Середньодобо-вий приріст, Кг	Витрати корму, кг	Товщина шпику на рівні 6–7 груд. хребців, мм	СІ, балів
Девіза	175,06 ± 1,61	0,823	3,28	26,42	190,05
Дивізіона	178,94 ± 1,14	0,787	3,42	28,07	174,52
Дебюта	179,00 ± 0,59	0,786	3,41	27,84	175,23
Драба	179,19 ± 0,89	0,784	3,44	28,11	173,63
Дантиста	179,44 ± 1,14	0,782	3,37	28,80	170,30
Демона	176,38 ± 1,04	0,810	3,39	27,35	183,06
Дозора	179,56 ± 1,18	0,781	3,50	29,11	168,77
Динаміта	178,25 ± 1,02	0,793	3,31	27,52	178,24
Дифірамба	172,88 ± 1,29	0,844	3,24	25,16	200,33

Аналіз одержаних результатів доводить про цінність усіх генеалогічних ліній ЧБПП за показником віку досягнення живої маси 100 кг (172,88–179,44 дні), помірними витратами корму 3,31–3,50 кг та підвищеними показниками товщини шпику на рівні 6–7 грудних хребців – 26,42–29,11 мм порівняно з іншими батьківськими формами зарубіжного походження. Водночас отримані дані обумовлюють необхідність проведення активної селекційної роботи щодо зниження показника товщини шпику на рівні 6–7 грудних хребців до 16–18 мм.

При оцінці рівня відгодівельних ознак та показника товщини шпику ЧБПП у розрізі 9 генеалогічних ліній виділяються тварини двох генеалогічних ліній Девіза (СІ = 190,5 бали), Дифірамба (СІ = 200,33 бали).

Висновки

1. Чисельність популяції племінних свиней ЧБПП в умовах Одеської області суттєво скоротилася і станом на 01.07.2016 розведенням свиней цієї породи займається лише одне господарство.

2. Відтворювальні якості свиноматок даної породи є типовими як для батьківського генотипу свиней. Багатоплідність свиноматок у середньому не перевищує 10 голів.

3. Виявлено високий генетичний потенціал популяції свиней ЧБПП за показником віку досягнення живої маси 100 кг (172,88–179,56 дні) та середньодобовим приростом (0,781–0,844 кг)

Перспектива подальших досліджень полягає у проведені наукових досліджень, спрямованих на покращення у напрямку їх зменшення таких селекційних ознак як витрати корму та товщина шпику при застосуванні методу «оновлення крові» ЧБПП з породою дюрок і п’єтрен французького походження.

Література

1. Ващенко П. А. Визначення племінної цінності свиней різними методами / П. А. Ващенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я – вип. 1(52), Т. 2. – Миколаїв, 2010. – С. 76 –79.
2. Гетя А. А. Організація селекційного процесу в сучасному свинарстві / А. А. Гетя. – Полтава: Полтавський літератор, 2009. – 192 с.
3. Методичні рекомендації щодо збору первинних даних зоотехнічного обліку для визначення племінної цінності свиней в автоматизованому режимі / А. А. Гетя, П. А. Ващенко, М. Д. Березовський. – Полтава, 2010. – 14 с.
4. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М. : Колос, 1969. – 256 с.
5. Почерняев Ф. К. Технология племенного свиноводства / Ф. К. Почерняев. – К.: Урожай, 1982. – 168 с.
6. Почерняев Ф. К. Методика моделирования индексов для использования их в селекции свиней / Ф. К. Почерняев, Н. Д. Березовский, В. Н. Коротков // Методы изучения процессов селекции, разведения и воспроизводства свиней. – М. : Госагропром СССР, 1986. – С. 3–14.
7. Рибалко В. П. Стан та основні завдання розвитку галузі свинарства в Україні / В. П. Рибалко, О. Г. Фесенко// Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наукових праць ОДАУ. – Вип. 58. – Одеса: ТЕС, 2011. – С.81–84.
8. Сучасні методики досліджень у свинарстві/ В. П. Рибалко, М. Д. Березовський, Г. А. Богданов, В. Ф. Коваленко та ін. – Полтава: ІС УААН, 2005. – 228 с.

Сусол Р., Ткаченко И. ***Направление дальнейшего совершенствования продуктивных качеств красной белопоясой породы мясных свиней в условиях юга Украины.*** *Численность популяции племенных свиней КБПП в условиях Одесской области имеет тенденцию к сокращению. Воспроизводительные качества свиноматок данной породы являются типичными для отцовской формы. Многоплодие свиноматок в среднем не превышает 10 голов. Выявлен высокий генетический потенциал популяции свиней КБПП по возрасту достижения живой массы 100 кг (172,88–179,56 дня) и среднесуточным приростам (0,781–0,844 кг).*

Ключевые слова: *популяция, красная белопояся порода мясных свиней, откормочные, мясные, качества.*

Susol R., Tkachenko I. ***FOCUS AREAS FOR FURTHER IMPROVEMENT OF PRODUCTION TRAITS OF THE RED BELT LINE (RED WITH WHITE BELT OVER SHOULDERS) MEAT-TYPE PIGS UNDER CONDITIONS OF THE SOUTH OF UKRAINE.***

The population of the Red Belt Line (red with white belt over shoulders) meat-type breeding pigs in Odessa region tends to decrease. Reproductive traits of the sows of this breed are typical for male parent. The average sow prolificacy does not exceed 10 piglets per sow. High genetic potential of the population of the Red Belt Line pigs has been revealed upon reaching the live weight of 100 kg (over 172.88-179.56 days) and average daily gains 0.781-0.844 kg/d.

The prospects for further research involve the performance of scientific research concerned with reducing such selection traits as feed cost and backfat thickness using the «blood refreshment» method for the Red Belt Line pigs with the aid of Duroc and Pietrain pigs of French origin.

Keywords: *population, the Red Belt Line meat-type pigs, fattening traits, meat qualities.*